

**Bijlage I De instaptoets en controlettoets bij het remediërend programma
voor begrijpend lezen op AVI-niveau 4/5.**

De instaptoets en controletoeets.

De instaptoets en controletoeets zijn geschreven op AVI-niveau 4/5 en sluiten aan bij het eerste deel van het remediërend programma voor begrijpend lezen. De instaptoets wordt afgenomen om extra informatie over de leerling te krijgen. Zo kan gezien worden waar tijdens de remediëring extra nadruk op gelegd moet worden. Van deze toets is ook een parallelle versie gemaakt. Deze controletoeets kan na het werken met het programma worden afgenomen, als vergelijking: maakt de leerling in de controletoeets meer gebruik van de verschillende strategieën dan tijdens de instaptoets.

Voordat met de toets begonnen wordt, dient de onderzoeker ervoor te zorgen dat er een rustige ruimte beschikbaar is, waar de toets kan worden afgenomen. Ook is het verstandig om eerst de inleiding en de toets grondig door te lezen, zodat u als onderzoeker weet wat er van u wordt verwacht. Als begonnen wordt met het afnemen van de toets stelt de onderzoeker de leerling eerst op zijn gemak en legt uit wat de bedoeling is: het gaat om een begrijpend leestoets, die bepaalt wat de leerling al wel kan bij begrijpend lezen en wat nog moeilijk voor hem is. Het gaat om de *diagnosticering* van de vaardigheid begrijpend lezen.

Vervolgens wordt de eerste leeskaart aan de leerling gegeven. De toets begint met een kort onderdeel dat zal nagaan of de leerling beschikt over kennis van teksten in het algemeen (heeft de leerling besef van zinnen, alinea's, titel, kopjes etc.). Tijdens het lezen van de teksten moet de leerling goed worden geobserveerd om een globaal beeld te krijgen of de leerling gebruik maakt van monitorstrategieën. Tijdens en na het lezen van elke tekst worden er aan de leerling een aantal vragen gesteld, die nagaan of de leerling beschikt over specifieke strategieën. Na afloop kunnen er een aantal vragen worden gesteld over de monitorstrategieën. In het volgende schema staan de onderdelen (de te toetsen strategieën) weergegeven met de bijbehorende handeling van de onderzoeker en het doel.

onderdeel	activiteit	doel
kennis van teksten in het algemeen	<i>vragen</i> aan de leerling om woorden, zinnen, alinea's, titels en kopjes aan te wijzen	nagaan of een leerling kennis heeft van algemene kenmerken van een tekst
afleiden van woordbetekenis uit de tekst	<i>vragen</i> aan de leerling naar de betekenis van een aantal pseudo woorden uit de tekst	nagaan of de leerling in staat is om de betekenis van een woord af te leiden uit de tekst
weten wat voor een soort tekst het is	<i>*observeren</i> of een leerling gelijk gaat lezen of zich eerst oriënteert op de tekst	bereidt een leerling zich voor op het lezen van een tekst of niet
opstellen leesdoel en leesgedrag	<i>*observeren</i> of een leerling gelijk gaat lezen of zich eerst oriënteert op de tekst	bereidt een leerling zich voor op het lezen van een tekst of niet

opstellen van verwachtingen over de tekst	<i>*observeren</i> of een leerling gelijk gaat lezen of zich eerst oriënteert op de tekst	bereidt een leerling zich voor op het lezen van een tekst of niet
activeren van voorkennis	<i>*observeren</i> of een leerling gelijk gaat lezen of zich eerst oriënteert op de tekst	bereidt een leerling zich voor op het lezen van een tekst of niet
benutten van titel en plaatjes	<i>*observeren</i> of een leerling begint met het lezen van de titel; kijkt hij/ zij naar de plaatjes	bereidt een leerling zich voor op het lezen van een tekst of niet
bepalen van leesgedrag	<i>*observeren</i> of een leerling grondig de tekst leest of dat hij/ zij het heel vluchtig doorleest	bereidt een leerling zich voor op welk leesgedrag bij welke soort tekst hoort
het begrijpen van verwijswoorden	wijs een aantal verwijswoorden aan en <i>vraag</i> waar dat woord op terug slaat	nagaan of een leerling zich bewust is van (het antecedent van) verwijswoorden
de hoofdgedachte (en bijzaken) uit de tekst halen	<i>vragen</i> aan de leerling wat volgens hem het belangrijkste is, dat de schrijver hem wil vertellen	is een leerling zich bewust dat een tekst een hoofdgedachte (en bijzaken) heeft
het maken van inferenties	<i>vragen</i> naar informatie, die niet letterlijk in de tekst staat, maar wel belangrijk is voor het tekstbegrip	maakt een leerling tijdens het lezen inferenties
aanpassen leesgedrag	<i>*observeren</i> of de leerling tijdens het lezen zijn/ haar leesgedrag wijzigt (sneller of langzamer)	nagaan of een leerling tijdens het lezen zijn/ haar leesgedrag evalueert
bijstellen van verwachtingen	<i>*observeren</i> of een leerling af en toe stopt met lezen	nagaan of een leerling tijdens het lezen zijn verwachtingen bijstelt
maken van een samenvatting	<i>vragen</i> aan de leerling of hij/ zij een samenvatting van de tekst kan maken	nagaan of een leerling bewust is van belangrijke en onbelangrijke zaken (worden sleutelwoorden en instapzinnen gebruikt?)
nieuwe informatie integreren in de al aanwezige kennis	<i>vragen</i> naar dezelfde informatie in een nieuwe situatie	nagaan of de nieuwe informatie ook in het geheugen wordt opgenomen (en ev. wordt toegepast)
evalueren van het leesdoel en het tekstbegrip	<i>*observeren</i> of de leerling gelijk doorgaat met de vragen of eerst nog over de tekst nadenkt	nagaan of de leerling het leesdoel en het tekstbegrip evalueert

* Dit zijn monitorstrategieën, die moeilijk concreet te observeren zijn. Via observatie van het leesgedrag wordt geprobeerd globaal een beeld te krijgen van de monitorstrategieën in het algemeen, en dan met name of een leerling zich voorbereidt op het lezen van een tekst. In de

toets worden alle onderdelen, die geobserveerd moeten worden, samengevat onder het punt 'observatie van het leesgedrag'.

Voor deze toets op AVI-niveau 4/5 is het onderdeel 'samenvatten' nog te complex. Er zal enkel worden gekeken of de leerlingen in staat zijn om per alinea een hoofdgedachte uit de tekst te kunnen halen. In het programma zal het onderdeel 'samenvatten' wel aan de orde komen. Het zal echter nog niet uitgebreid worden besproken. In de volgende delen van het remediërend programma voor begrijpend lezen (op AVI-niveau 6/7 en 8/9) komt dit onderdeel uitgebreid aan bod.

Tijdens en na het afnemen van de toets moet een scoreformulier ingevuld worden, waaruit conclusies afgeleid kunnen worden.

Bij het opstellen van dit schema en van deze instaptoets is gebruik gemaakt van het Pedagogisch-Didactisch Onderzoek Begrijpend Lezen van het SAC in Utrecht (Claase, Cohen de Lara, Pauw en Van der Wulp, 1995).

Scoreformulier instaptoets

Instaptoets op AVI-niveau 4/5

Naam leerling:
Geboortedatum:
School:
Groep:
Datum van onderzoek:
Naam onderzoeker:

Algemene instructie:

*** Materialen:**

leeskaarten bij de toets (leeskaart 1 'Kabouter Pips en kabouter Mops', leeskaart 2 'Nijlpaarden' en leeskaart 3 'Steekmuggen').

pen en papier
scoreformulier

*** Kies een rustige omgeving; stel de leerling op zijn gemak.**

*** Maak de leerling duidelijk wat er moet gebeuren: de leerling wordt niet beoordeeld. We hebben gehoord dat hij/ zij problemen heeft met het begrijpend lezen en nu proberen we te kijken waar het probleem precies ligt. De leerling moet wel goed zijn best doen, maar hoeft niet zenuwachtig te zijn. Het gaat niet om een cijfer of iets dergelijks.**

*** Als de leerling erg gespannen is, las dan af en toe een moment van ontspanning in.**

*** De tijdsduur van deze toets is ongeveer 30 minuten.**

Volgorde van de toetsonderdelen:

	Vragen:	Observeren:
1 kennis van teksten in het algemeen	x	
2 afleiden van woordbetekenis	x	
3 het sturen van het leesgedrag		x
4 hoofdgedachte en bijzaken	x	
5 verwijswaarden	x	
6 inferenties; afleiden van informatie	x	
7 nieuwe informatie integreren	x	
8 vragen naar monitorstrategieën	x	
9 samenvatten (is op dit niveau nog niet aan de orde)	x	

x: Hieronder vallen alle monitorstrategieën, die moeilijk concreet te observeren zijn. In de toets wordt geprobeerd globaal een beeld te krijgen van deze monitorstrategieën door te observeren wat het leesgedrag van de leerling is. In de score blokken vindt u enkele aanwijzingen waar u tijdens het observeren op kunt letten. Aan het eind van de toets kunnen er een aantal vragen aan de leerling worden gesteld, die betrekking hebben op de monitorstrategieën. Dit is om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van deze strategieën.

Boven elk blok wordt aangegeven om welk onderdeel het gaat.

Geef de leerling de eerste leeskaart, met de tekst 'Kabouter Pips en kabouter Mops'.

1

Kennis van tekstenmerken:	
vragen	reactie leerling
"Hier heb je een tekst. Je hoeft deze tekst nu nog niet te gaan lezen. Ik stel je er eerst een paar vragen over."	
a. Wat is de titel van het verhaal? <i>Weet de leerling dit niet, geef dan het goede antwoord voor de volgende vraag.</i>	
b. Uit hoeveel woorden bestaat die titel?	
c. Waarmee eindigt een zin meestal?	
d. Waar kan een zin nog meer mee eindigen? Zie je dat ook in deze tekst?	
e. Uit hoeveel alinea's bestaat deze tekst?	
f. Heeft deze tekst (naast de titel) ook nog kopjes? Zo ja, geef eens een voorbeeld van zo'n kopje.	

Je mag nu de tekst van Kabouter Pips en kabouter Mops gaan lezen.

Afleiden van woordbetekenis:			
De onderzoeker moet nu de betekenis van de pseudo woorden vragen aan de leerling. De betekenis is af te leiden uit de tekst.			
	De leerling kan de betekenis afleiden uit de tekst:	De leerling kan de betekenis omschrijven, tekenen of de leerling kan het woord in een zin gebruiken:	Onbekend
ponk (regel 2)			
merpje (regel 3)			
boteldonk (regel 5)			
donkelen (regel 15)			
ramelen (regel 21)			
merkla (regel 27)			

Geef de leerling nu de tweede leeskaart, met de tekst 'Nijlpaarden'. De leerling hoeft eerst nog maar tot regel 10 te lezen. Het is voor de observatie makkelijk als de leerling de tekst hardop voor leest.

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):	
observeren	reactie leerling
“Je mag nu gaan beginnen met de tekst te lezen tot regel 10.”	
a. Kijk goed of de leerling gelijk de tekst gaat lezen of dat hij/ zij zich eerst oriënteert op de tekst.	
b. Als de leerling begint met lezen, leest hij/ zij dan eerst de titel of niet?	
c. Kijkt hij/ zij naar de plaatjes?	
d. Hoe leest de leerling deze tekst: heel vluchtig of juist heel grondig?	
e. Verandert de leerling tijdens het lezen het leesgedrag? Gaat hij/ zij sneller of langzamer lezen?	
f. Stopt de leerling af en toe met lezen of leest hij/ zij de tekst in één keer helemaal uit?	
g. Als de leerling de tekst gelezen heeft, kijkt hij/ zij u gelijk vragend aan of denkt hij/ zij eerst nog na over de tekst?	

Hoofdgedachte en bijzaken:	
vragen	reactie leerling
a. Nadat de leerling de eerste 10 regels gelezen heeft moet u vragen wat de hoofdgedachte van dit eerste gedeelte is: “Stel je voor dat ik de tekst niet heb gelezen. Nu moet jij mij de belangrijkste dingen vertellen. Wat is het belangrijkste van dit stukje?”	
b. Nu kan de leerling het verhaal uit lezen (vergeet u niet de leerling te observeren). Aan het eind van het verhaal vraagt u nog een keer naar het belangrijkste uit het laatste gedeelte: “Wat is het belangrijkste wat de schrijver je wil vertellen in het laatste gedeelte van de tekst?”	

5

Verwijswoorden:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Wie is <u>ze</u> in regel 2?" <i>Als de leerling de betreffende regel niet kan vinden, dan moet u dit noteren. Daarna kunt u het de leerling aanwijzen, zodat de vraag toch beantwoord kan worden.</i>	
b. "Wie is <u>ze</u> in regel 4?"	
c. "Wie is <u>hij</u> in regel 13?"	
d. "Wat is <u>dat</u> in regel 18?"	

6

Inferenties maken:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Waarom is de zon gevaarlijk voor een nijlpaard?"	
b. "Waar komen nijlpaarden vandaan?"	
c. "Waarom noemen wij ze nijlpaarden?"	
d. "Als een nijlpaard zijn bek opent, waarom doet hij dat dan?"	

7

Nieuwe informatie integreren:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Bij een nijlpaard zitten de ogen, oren en neus hoog op zijn kop. Waarom is dat?"	

Monitorstrategieën	
vragen:	reactie leerling:
U kunt de leerling nu een paar vragen stellen over zijn of haar leesgedrag. Bijvoorbeeld: "Wat voor soort tekst is dit?"	
"Hoe kun je zo'n tekst het beste lezen?"	
"Waarom las je deze tekst zo snel (of juist langzaam) door?"	
"Waarom begon je niet gelijk met lezen?"	
.....	
.....	

Geef de leerling nu de derde leeskaart, met de tekst 'Steekmuggen'. De leerling hoeft eerst alleen nog maar de eerste 5 regels te lezen.

3

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):	
observeren	reactie leerling
"Je mag nu gaan beginnen met de tekst te lezen tot regel 5."	
a. Kijk goed of de leerling gelijk de tekst gaat lezen of dat hij/ zij zich eerst oriënteert op de tekst.	
b. Als de leerling begint met lezen, leest hij/ zij dan eerst de titel of niet?	
c. Kijkt hij/ zij naar de plaatjes?	
d. Hoe leest de leerling deze tekst: heel vluchtig of juist heel grondig?	
e. Verandert de leerling tijdens het lezen het leesgedrag? Gaat hij/ zij sneller of langzamer lezen?	
f. Stopt de leerling af en toe met lezen of leest hij/ zij de tekst in één keer helemaal uit?	
g. Als de leerling de tekst gelezen heeft, kijkt hij/ zij u gelijk vragend aan of denkt hij/ zij eerst nog na over de tekst?	

Hoofdgedachte en bijzaken:	
vragen	reactie leerling
a. Nadat de leerling de eerste 5 regels gelezen heeft (tot aan "Waar zijn al die muggen dan gebleven?") moet u vragen wat de hoofdgedachte van dit eerste gedeelte is. "Ik heb de tekst niet gelezen. Nu moet jij mij de belangrijkste dingen vertellen. Wat is het belangrijkste wat de schrijver je wil vertellen in deze eerste 5 regels?"	
b. De leerling mag nu verder lezen tot regel 15 (vergeet u niet te observeren). Na het lezen van regel 15 ("Of in een sloot.") vraagt u weer wat het belangrijkste in de regels 6 tot en met 15 was.	
c. De leerling mag de tekst nu uitlezen (observatie). Aan het eind van de tekst vraagt u nog een keer naar de hoofdgedachte: "Wat is het belangrijkste wat de schrijver je wil vertellen in het laatste gedeelte van de tekst?"	

Verwijswoorden:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Wie is <u>die</u> in regel 3?" <i>Als de leerling de betreffende regel niet kan vinden, dan moet u dit noteren. Daarna kunt u het de leerling aanwijzen, zodat de vraag toch beantwoord kan worden.</i>	
b. "Wie is <u>die</u> in regel 9?"	
c. "Wie is <u>het</u> in regel 22?"	
d. "Wat is <u>die</u> in regel 26?"	

6

Inferenties maken:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Als je gestoken wordt door een mug, kun je dan weten of het een mannetjes-mug of een vrouwtjes-mug is? Zo ja, hoe?"	
b. "Wie kunnen er beter tegen de kou; mannetjes-muggen of vrouwtjes-muggen? Waarom?"	
c. "Waarom komen vrouwtjes-muggen pas weer naar buiten als het lente wordt?"	
d. "Hoe wordt het eitje een mug?"	

7

Nieuwe informatie integreren:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Waarom hebben mensen met een vijver in de tuin meer last van muggen?"	
b. "Waarom hebben mensen <u>alleen 's zomers</u> horren voor de ramen?"	
c. "Waarom heb je 's winters nooit last van muggen-bulten?"	
d. "Zou een vrouwtjes-mug zich 's winters verstoppen in de kelder onder een huis?"	

Monitorsstrategieën:	
vragen:	reactie leerling:
U kunt de leerling nu een paar vragen stellen over zijn of haar leesgedrag. Bijvoorbeeld: "Wat voor soort tekst is dit?"	
"Hoe kun je zo'n tekst het beste lezen?"	
"Waarom las je deze tekst zo snel (of juist langzaam) door?"	
"Waarom begon je niet gelijk met lezen?"	
.....	
.....	

Leeskaart 1

Kabouter Pips en kabouter Mops

- 1 Kabouter Pips loopt door het bos.
Kabouters noemen dat het ponk.
Plotseling ziet hij een merpje.
Als je zo'n klein wit diertje ziet, mag je een wens doen.
- 5 Pips wenst een echte boteldonk.
Dan hoeft hij nooit meer te lopen.
En - FLOEP - daar staat een mooie, nieuwe boteldonk.
Maar oh, wat dom!
Pips kan helemaal niet rijden in een boteldonk.
- 10 Wat moet hij nu doen?
Hij kijkt of hij nog een merpje ziet, dan kan hij nog een wens doen.
Maar nee, alle merpjes zijn al weg.

Naar de speelplek

- Dan komt kabouter Mops eraan.
"Mops, kun jij me helpen?" vraagt Pips.
- 15 "Ik heb een nieuwe boteldonk, maar ik kan niet donkelen."
"Ik doe het je wel voor." zegt Mops, "Waar wil je heen?"
"Naar de speelplek."
Zo rijden Mops en Pips door het ponk naar de speelplek.
Daar staan Ram en Bim met eikels over te gooien.
- 20 "Hé, komen jullie met ons donkelen?" schreeuwt Pips.
"Of gaan jullie door met ramelen?"
"We kunnen niet mee donkelen," zeggen Ram en Bim,
"we moeten zo naar huis."

Een korte wens

- Pips en Mops donkelen verder.
- 25 Pips kan nu al een beetje zelf donkelen.
Hij is helemaal trots.
Als ze bij de merkla komen, staan alle kabouters naar hen te kijken.
Op de merkla moeten alle kabouters werken als ze ouder worden.
En net als iedereen naar de boteldonk staat te kijken:
- 30 - FLOEP - weg is de boteldonk.
Daar zitten Pips en Mops op de grond.
"Oh, ja" denkt Pips, "een wens van een merpje duurt maar heel kort."
Jammer.

Leeskaart 2

Nijlpaarden

- 1 Nijlpaarden hebben bijna geen vijanden.
Heel af en toe worden ze besprongen door een leeuw.
En slangen proberen ook wel eens een nijlpaard te grijpen.
Meestal geven ze de strijd al snel op.
- 5 Een nijlpaard is een enorm dier.
En hij heeft enorme tanden.
De slagtanden van een nijlpaard kunnen bijna een meter lang worden.
Als hij zijn bek openspert, is dat om te laten zien hoe groot die tanden zijn.
Om te dreigen, dus.
- 10 En niet om te gapen!

- Wat wel gevaarlijk is voor een nijlpaard, is de zon.
De huid van een nijlpaard is kaal.
Hij heeft alleen wat haren rond zijn bek en bij zijn staart.
Zijn huid droogt uit in de brandende Afrikaanse zon.
- 15 Zo verliest een nijlpaard veel vocht.
Daarom zit hij bijna de hele dag in het water.
Geleerden noemen een nijlpaard ook wel "hippopotamus".
- Dat betekent "paard van de rivier".
Met die rivier bedoelden ze de Nijl, die door Afrika loopt.
- 20 Daarom noemen wij hem NIJLpaard.

(E. Kerkhoff, 1998)

Leeskaart 3

Steekmuggen

- 1 In de zomer zijn er muggen.
Die zoemen.
En die steken wel eens.
In de winter zie je nooit een mug.
5 Waar zijn al die muggen dan gebleven?

- Mannetjes-muggen zijn er niet meer.
Die gaan dood van de kou.
Vrouwtjes zijn er nog wel.
Die hebben zich verstopt.
10 Op warme plekjes in huis.
Als het lente wordt,
komen ze pas weer naar buiten.
Ze leggen dan eitjes.
In een plas.
15 Of in een sloot.

Uit die eitjes komen larfjes.
Elk larfje verandert in een pop.
En die pop weer in een mug.

- Het is een mannetjes-mug.
20 Of een vrouwtjes-mug.
Je kan het niet zien.
Maar je voelt het wel.
Mannetjes steken niet.
Die eten sap uit een plant.
25 Vrouwtjes eten bloed.
Daarom prikken ze jou.
In je arm of je been.
Op die plek komt een jeuk-bult.

(Baeten, 1997)

()

()

()

()

Handwritten notes in the right margin, possibly a list or a set of instructions, written in a cursive script.

Conclusies

Instaptoets op AVI-niveau 4/5

Naam leerling:
Geboortedatum:
School:
Groep:
Datum van onderzoek:
Naam onderzoeker:

Onderdeel	Tekst 1.	Tekst 2	Tekst 3
1. Kennis van tekstkenmerken			
2. Afleiden woordbetekenis			
3. Observatie van het leesgedrag: oriënteert de leerling zich eerst of begint hij/ zij gelijk te lezen. Leest hij/ zij eerst de titel? Kijkt hij/ zij naar de plaatjes? Leest de leerling vluchtig of juist grondig? Verandert het leesgedrag tijdens het lezen? Stopt de leerling af en toe met lezen? Gaat hij/ zij gelijk door met de vragen of denkt hij/ zij eerst na over de tekst?			

Onderdeel	Tekst 1	Tekst 2	Tekst 3
4. Hoofdgedachte en bijzaken			
5. Verwijswoorden			
6. Inferenties maken			
7. Nieuwe informatie integreren			
8. Vragen naar monitorstrategieën			
9. Samenvatten (n.v.t)			

Scoreformulier controletoeets

Controletoeets op AVI-niveau 4/5

Naam leerling:
Geboortedatum:
School:
Groep:
Datum van onderzoek:
Naam onderzoeker:

Algemene instructie:

- * Materialen:
leeskaarten bij de controletoeets (leeskaart 1 'Het eiland Plorkland',
leeskaart 2 'De crossfiets' en leeskaart 3 'Vlinders').
pen en papier
scoreformulier
- * Kies een rustige omgeving; stel de leerling op zijn gemak.
- * Maak de leerling duidelijk wat er moet gebeuren: de leerling wordt niet beoordeeld. We hebben gehoord dat hij/ zij problemen heeft met het begrijpend lezen en nu proberen we te kijken waar het probleem precies ligt. De leerling moet wel goed zijn best doen, maar hoeft niet zenuwachtig te zijn. Het gaat niet om een cijfer of iets dergelijks.
- * Als de leerling erg gespannen is, las dan af en toe een moment van ontspanning in.
- * De tijdsduur van deze toets is ongeveer 30 minuten.

Volgorde van de toetsonderdelen:

	Vragen:	Observeren:
1 kennis van teksten in het algemeen	x	
2 afleiden van woordbetekenis	x	
3 het sturen van het leesgedrag		x
4 hoofdgedachte en bijzaken	x	
5 verwijfwoorden	x	
6 inferenties; afleiden van informatie	x	
7 nieuwe informatie integreren	x	
8 vragen naar monitorstrategieën	x	
9 samenvatten (is op dit niveau nog niet aan de orde)	x	
x: Hieronder vallen alle monitorstrategieën, die moeilijk concreet te observeren zijn. In de toets wordt geprobeerd globaal een beeld te krijgen van deze monitorstrategieën door te observeren wat het leesgedrag van de leerling is. In de score blokken vindt u enkele aanwijzingen waar u tijdens het observeren op kunt letten. Aan het eind van de toets kunnen er een aantal vragen aan de leerling worden gesteld, die betrekking hebben op de monitorstrategieën. Dit is om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van deze strategieën.		

Boven elk blok wordt aangegeven om welk onderdeel het gaat.

Geef de leerling de eerste leeskaart, met de tekst 'Het eiland Plorkland'.

1

Kennis van tekstenmerken:	
vragen	reactie leerling
"Hier heb je een tekst. Je hoeft deze tekst niet te gaan lezen. Ik stel je er een paar vragen over:"	
a. Wat is de titel van het verhaal? <i>Weet de leerling dit niet, geef dan het goede antwoord voor de volgende vraag.</i>	
b. Uit hoeveel woorden bestaat die titel?	
c. Waarmee eindigt een zin meestal?	
d. Waar kan een zin nog meer mee eindigen? Zie je dat ook in deze tekst?	
e. Uit hoeveel alinea's bestaat deze tekst?	
f. Heeft deze tekst (naast de titel) ook nog kopjes? Zo ja, geef eens een voorbeeld van zo'n kopje.	

Je mag nu de tekst van Het eiland Plorkland gaan lezen.

Afleiden van woordbetekenis, voortest:

De onderzoeker moet nu de pseudo woorden vragen aan de leerling. De betekenis is af te leiden uit de tekst

	De leerling kan de betekenis afleiden uit de tekst:	De leerling kan de betekenis omschrijven, tekenen of de leerling kan het woord in een zin gebruiken:	Onbekend
trup (regel 6)			
datreel (regel 9)			
matla (regel 12)			
smek (regel 13)			
spak (regel 16)			
tipsen (regel 19)			

Geef de leerling de tweede leeskaart, met de tekst 'De crossfiets'. De leerling hoeft eerst nog maar tot regel 14 te lezen. Het is voor de observatie makkelijk als de leerling de tekst hardop voor leest.

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):	
observeren	reactie leerling
“Je mag nu gaan beginnen met de tekst te lezen tot regel 14.”	
a. Kijk goed of de leerling gelijk de tekst gaat lezen of dat hij/ zij zich eerst oriënteert op de tekst.	
b. Als de leerling begint met lezen, leest hij/ zij dan eerst de titel of niet?	
c. Kijkt hij/ zij naar de plaatjes?	
d. Hoe leest de leerling deze tekst: heel vluchtig of juist heel grondig?	
e. Verandert de leerling tijdens het lezen het leesgedrag? Gaat hij/ zij sneller of langzamer lezen?	
f. Stopt de leerling af en toe met lezen of leest hij/ zij de tekst in één keer helemaal uit?	
g. Als de leerling de tekst gelezen heeft, kijkt hij/ zij u gelijk vragend aan of denkt hij/ zij eerst nog na over de tekst?	

4

Hoofdgedachte en bijzaken:	
vragen	reactie leerling
a. Nadat de leerling de eerste 14 regels gelezen heeft moet u vragen wat de hoofdgedachte van dit eerste gedeelte is: "Stel je voor dat ik de tekst niet gelezen heb. Nu moet jij mij de belangrijkste dingen vertellen. Wat is het belangrijkste van dit stukje?"	
b. Nu mag de leerling verder lezen tot en met regel 21 (tot aan "van je trimschoenen") (vergeet niet te observeren). Vraag de leerling weer wat het belangrijkste is wat de schrijver je wil vertellen.	
c. Nu kan de leerling het verhaal uit lezen (observeren). Aan het eind van het verhaal vraagt u nog een keer naar het belangrijkste uit het verhaal: "Wat is het belangrijkste wat de schrijver je wil vertellen in het laatste gedeelte van de tekst?"	

5

Verwijswoorden:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Wie is <u>hij</u> in regel 2?" <i>Als de leerling de betreffende regel niet kan vinden, dan moet u dit noteren. Daarna kunt u het de leerling aanwijzen, zodat de vraag toch beantwoord kan worden.</i>	
b. "Wie is <u>ze</u> in regel 5?"	
c. "Wat is <u>die</u> in regel 15?"	
d. "Wie of wat is <u>ze</u> in regel 19?"	

6

Inferenties maken:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Waarom moet een crossfiets sterk of stevig zijn?"	
b. "Waarom zitten sommige dingen, zoals een bel en een standaard, niet op een crossfiets?"	
c. "Waarom heeft een crossfiets dikke banden?"	

7

Nieuwe informatie integreren:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Waarom hebben de banden van een crossfiets en je trimschoenen zoveel profiel (dikke ribbels)?"	
c. "Hoe zou een crossauto eruit zien?"	

8

Monitorstrategieën:	
vragen:	reactie leerling:
U kunt de leerling nu een paar vragen stellen over zijn of haar leesgedrag. Bijvoorbeeld: "Wat voor soort tekst is dit?"	
"Hoe kun je zo'n tekst het beste lezen?"	
"Waarom las je deze tekst zo snel (of juist langzaam) door?"	
"Waarom begon je niet gelijk met lezen?"	
.....	
.....	

Geef de leerling nu de derde leeskaart. Dit is de tekst: 'Vlinders'. De leerling hoeft nu alleen nog maar de eerste 12 regels te lezen.

3

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):	
observeren	reactie leerling
"Je mag nu gaan beginnen met de tekst te lezen tot regel 12."	
a. Kijk goed of de leerling gelijk de tekst gaat lezen of dat hij/ zij zich eerst oriënteert op de tekst.	
b. Als de leerling begint met lezen, leest hij/ zij dan eerst de titel of niet?	
c. Kijkt hij/ zij naar de plaatjes?	
d. Hoe leest de leerling deze tekst: heel vluchtig of juist heel grondig?	
e. Verandert de leerling tijdens het lezen het leesgedrag? Gaat hij/ zij sneller of langzamer lezen?	
f. Stopt de leerling af en toe met lezen of leest hij de tekst in één keer helemaal uit?	
g. Als de leerling de tekst gelezen heeft, kijkt hij/ zij u gelijk vragend aan of denkt hij/ zij eerst nog na over de tekst?	

Hoofdgedachte en bijzaken:	
vragen	reactie leerling
a. Nadat de leerling de eerste 12 regels gelezen heeft (tot aan "Die huid is veel ruimer") moet u vragen wat de hoofdgedachte van dit eerste gedeelte is. "Ik heb de tekst niet gelezen. Nu moet jij mij de belangrijkste dingen vertellen. Wat is het belangrijkste wat de schrijver je wil vertellen in deze eerste 12 regels?"	
b. De leerling mag de tekst nu uitlezen (denkt u aan de observaties). Aan het eind van de tekst vraagt u nog een keer naar de hoofdgedachte: "Wat is het belangrijkste wat de schrijver je wil vertellen in het laatste gedeelte van de tekst?"	

Verwijswoorden:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Wat zijn <u>dat</u> in regel 3?" <i>Als de leerling de betreffende regel niet kan vinden, dan moet u dit ook noteren. Daarna kunt u het aan de leerling aanwijzen, zodat de vraag toch beantwoord kan worden.</i>	
b. "Wie is <u>ze</u> in regel 6?"	
c. "Wie zijn <u>zij</u> in regel 11?"	
d. "Wie is <u>ze</u> in regel 13?"	

6

Inferenties maken:	
vragen:	reactie leerling:
a. "Waar kun je veel kleine rupsen zien?"	
b. "Waarvoor hebben rupsen sterke kaken nodig?"	
c. "Waarom gaan rupsen vervellen (waarom krijgen ze een nieuwe huid)?"	
d. "Waarom kun je de rups niet meer zien als ze in haar pop zit?"	

7

Nieuwe informatie integreren:	
vragen:	reactie leerling:
(geen vragen)	

8

Monitorstrategieën:	
vragen:	reactie leerling:
U kunt de leerling nu een paar vragen stellen over zijn of haar leesgedrag. Bijvoorbeeld: "Wat voor soort tekst is dit?"	
"Hoe kun je zo'n tekst het beste lezen?"	
"Waarom las je deze tekst zo snel (of juist langzaam) door?"	
"Waarom begon je niet gelijk met lezen?"	
.....	
.....	

Leeskaart 1

Het eiland Plorkland

- 1 Op een eiland, hier heel ver vandaan, woont een vreemd volk.
Ze heten het volk van Plork.
Het eiland heet ook Plorkland.
De mensen van Plork zien er een beetje raar uit.
- 5 Ze zijn heel klein, maar ze hebben een heel groot hoofd.
Op hun hoofd dragen ze altijd een trup.
Die trup beschermt hun hoofd voor de zon.
Want het is altijd warm op Plorkland.

Hoe wonen plorken?

- Alle Plorken wonen in een datreel.
- 10 Een datreel is een grote holle boom.
Als je de datreel binnen gaat, kom je eerst in de kamer.
Naast de kamer kunnen de plorken eten klaar maken, in de matla.
Er is ook een smek naar boven.
Helemaal boven in de datreel is namelijk de slaaphoek.
- 15 Daar hangen allemaal slaapmatten, waar de plorken in slapen.

Hoe komen plorken aan eten?

- Buiten hebben alle plorken een spak.
Daar laten ze al hun eten groeien.
Dan hoeven ze nooit eten te kopen.
Wel moeten ze elke ochtend tipsen.
- 20 Anders wordt de grond in de spak heel hard.

Zo leven bijna alle plorken.
Ze werken hard, maar ze zijn altijd vrolijk.
Ik hoop dat je ooit een plork tegen komt.
Dan kun je zien hoe leuk ze in het echt zijn.

Leeskaart 2

De crossfiets

- 1 Als je een crossfiets bekijkt, zie je meteen dat zo'n fiets sterk is.
Hij kan wel tegen een stootje.
Dat moet ook wel.
Fietscrossers rijden soms erg wild.
- 5 Ze vallen ook wel eens.
Daarom moet zo'n crossfiets stevig zijn en vooral ook veilig.
Als je goed kijkt, zie je dat er nogal wat aan mankeert.
Er zit geen bel aan, geen lamp, geen standaard.
Er zijn geen spatborden.
- 10 Dat mag ook niet, want deze dingen heb je bij het crossen niet nodig.
En als je valt zijn ze alleen maar gevaarlijk.
Op een crossfiets zijn ze zelfs verboden.
Maar op een crossfiets zitten ook dingen die juist moeten.
Sommige onderdelen zijn anders dan bij een gewone fiets.

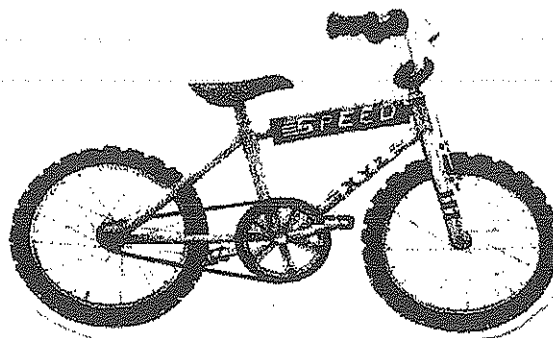
De wielen

- 15 De wielen zijn dikker dan die van een gewone fiets.
Ze zijn ook heel stevig.
De spaken moeten goed vastzitten.
En de banden zijn extra breed.
Ze hebben dikke ribbels.
- 20 We zeggen: de banden hebben veel profiel.
Net als bijvoorbeeld de zolen van je trimschoenen.

Het zadel

- Het zadel zit op een dikke stang.
Die stang mag, als je hoog springt en hard neerkomt,
niet zomaar dwars door het zadel steken.
- 25 Daarom is het zadel van een crossfiets zo gemaakt dat dit nooit kan gebeuren.

(Kramer, 1997)

Leeskaart 3

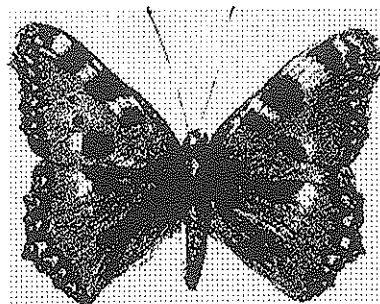
Vlinders

- 1 In de tuin groeien veel planten.
Aan de onderkant van een blad zie je vaak witte korreltjes.
Dat zijn de eitjes van een vlinder.

- Later komen uit de eitjes kleine rupsen.
- 5 De rupsen hebben sterke kaken.
Daar kunnen ze goed mee bijten.
De rupsen eten van de blaadjes en groeien snel.
Na een poosje wordt hun huid te strak.
Dan gaan zij vervellen.
- 10 De oude huid valt af.
Zij krijgen een nieuwe huid.
Die huid is veel ruimer.

- Als de rups groot is, spint ze een lange draad om zichzelf heen.
Je kunt de rups dan niet meer zien.
- 15 De rups heet nu een pop.

- Na een poos barst de pop open.
Nu kruipt er een vlinder uit de pop.
In de pop is de rups veranderd.
De rups is nu een vlinder.

(Bok en Corjanus, 1997b)

()

(

(

(

Conclusies

Controletoeets op AVI-niveau 4/5

Naam leerling:
Geboortedatum:
School:
Groep:
Datum van onderzoek:
Naam onderzoeker:

Onderdeel	Tekst 1.	Tekst 2	Tekst 3
1. Kennis van tekstkenmerken			
2. Afleiden woordbetekenis			
3. Observatie van het leesgedrag: oriënteert de leerling zich eerst of begint hij/ zij gelijk te lezen. Leest hij/ zij eerst de titel? Kijkt hij/ zij naar de plaatjes? Leest de leerling vluchtig of juist grondig? Verandert het leesgedrag tijdens het lezen? Stopt de leerling af en toe met lezen? Gaat hij/ zij gelijk door met de vragen of denkt hij/ zij eerst na over de tekst?			

Onderdeel	Tekst 1.	Tekst 2	Tekst 3
4. Hoofdgedachte en bijzaken			
5. Verwijswoorden			
6. Inferenties maken			
7. Nieuwe informatie integreren			(geen vragen)
8. Vragen naar monitorstrategieën			
9. Samenvatten (n.v.t)			

**Bijlage II Antwoordenboekje bij het remediërend programma voor
begrijpend lezen op AVI-niveau 4/5.**

Antwoorden bij de instaptoets en de controlettoets.

Bij een aantal vragen zijn meerdere antwoorden mogelijk. Er is dan een voorbeeld gegeven van een goed antwoord.

Instaptoets:

Leeskaart 1. Kabouter Pips en kabouter Mops.

1

Kennis van teksten in het algemeen, de antwoorden:	
<i>Het antwoord van de leerling is goed als hij/ zij het volgende antwoord:</i>	
a.	De titel van het verhaal is 'Kabouter Pips en Kabouter Mops.
b.	Deze titel bestaat uit 5 woorden.
c.	Een zin eindigt meestal met een punt.
d.	Een zin kan ook eindigen met een vraagteken of een uitroepteken. Een komma is geen goed antwoord, want een zin loopt dan nog door. Een vraagteken komt voor in deze tekst, namelijk in regel 10, 14, 20, 21. Een uitroepteken komt voor in regel 8.
e.	Deze tekst bestaat uit 3 alinea's.
f.	Deze tekst heeft nog 2 kopjes, namelijk 'Naar de speelplek' & 'Een korte wens'.

2

Afleiden van woordbetekenis:	
<i>Bekend in de vorm van een omschrijving of definiëring (De leerling moet in de omschrijving in ieder geval een aantal van de volgende dingen noemen):</i>	<i>Bekend in de vorm van een voorbeeld of tekening. Of de leerling gebruikt het woord in een zin (uit de tekst), zonder echt de betekenis te geven:</i>
Zo noemen kabouters het bos.	Kabouter Pips loopt door het ponk.
Een merpje is een klein wit diertje.	Hij ziet een merpje.
Iets waar kabouters in rijden.	Daar staat een boteldonk.
Donkelen is rijden.	Pips kan niet donkelen.
Ramelen is met eikels over gooien.	Ram en Bim staan te ramelen.
De merkla is de werkplaats, waar alle oudere kabouters moeten werken.	Als ze bij de merkla komen, staan alle kabouters te kijken.

Leeskaart 2. Nijlpaarden.

3

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):
a. Als de leerling duidelijk eerst de tekst doorkijkt, dan oriënteert hij/ zij zich eerst op de tekst. Als het vrij lang duurt voordat hij/ zij met het lezen van de tekst begint, dan zal hij/ zij zich waarschijnlijk ook oriënteren. Als de leerling echt gelijk begint te lezen, dan oriënteert hij/ zij zich waarschijnlijk niet.
b. Als de leerling eerst de titel leest, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst.
c. Als de leerling naar het plaatje kijkt, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst. Kijkt de leerling al in het begin al naar het plaatje, dan oriënteert hij/ zij zich goed op de tekst. Als de leerling halverwege het lezen naar het plaatje kijkt, dan leest hij/ zij wel bewust. Kijkt de leerling na het lezen naar het plaatje, dan denkt hij/ zij na het lezen nog over de tekst na.
d. Als een leerling een tekst vluchtig doorleest, dan kan hij/ zij niet heel bewust de tekst doorlezen. Maar als een leerling te langzaam leest, dan is het ook moeilijk om het tekstbegrip te volgen. Als de leerling de tekst grondig doorleest, maar daarbij niet hakt, dan is de kans dat

het tekstbegrip verloren gaat het kleinst.
e. Als een leerling tijdens het lezen sneller of juist langzamer gaat lezen, dan is hij/ zij zich wel bewust van de tekst. In het geval van deze teksten is het gunstiger als leerlingen langzamer gaan lezen, aangezien de teksten vrij pittig zijn voor de doelgroep. Ook kan een leerling rond moeilijke woorden iets langzamer gaan lezen. Hij/ zij is dan waarschijnlijk met dat moeilijke woord bezig. Hij/ zij leest dan dus wel heel bewust.
f. Als een leerling af en toe stopt met lezen, om de draad van het verhaal te overzien, dan is dat gunstig voor het leesbegrip. Dit geldt ook als de leerling stopt om een opmerking met betrekking tot de tekst te maken.
g. Als een leerling na het lezen van de tekst nog even de tekst overkijkt, is dit ook gunstig voor het tekstbegrip. Doet een leerling dit niet, maar kijkt hij/ zij de onderzoeker gelijk vragend aan, dan is hij waarschijnlijk minder bewust met het tekstbegrip bezig.

4

Hoofdgedachte en bijzaken:	
<i>De leerling moet bij de hoofdgedachte van de tekst in ieder geval de volgende begrippen noemen of iets dat dezelfde strekking heeft:</i>	<i>Als een leerling de volgende begrippen noemt, dan noemt hij/ zij (onbelangrijke) bijzaken:</i>
a. Nijlpaarden hebben bijna geen vijanden, want ze zijn zo groot.	Leeuwen en slangen, bijna een meter, openspert, niet om te gapen, maar om te dreigen.
b. De zon is wel gevaarlijk voor een nijlpaard, daar droogt hij van uit.	alleen haren rond zijn bek en bij zijn staart, hippopotamus betekent paard van de rivier.

5

Verwijswoorden:
a. ze in regel 2 = Nijlpaarden
b. ze in regel 4 = (een leeuw en) slangen
c. hij in regel 13 = een nijlpaard
d. dat in regel 18 = "hippopotamus"

6

Inferenties maken:
<i>De leerling geeft een goed antwoord als de strekking van zijn verhaal als volgt is:</i>
a. Omdat zijn huid uitdroogt in (de brandende Afrikaanse) zon.
b. Nijlpaarden komen uit Afrika (ze leven in de Nijl).
c. Omdat Nijlpaarden de hele dag in het water, de rivier de Nijl, zitten (vroeger vooral).
d. Om te dreigen.

7

Informatie integreren:
<i>De leerling geeft een goed antwoord als de strekking van zijn verhaal als volgt is:</i>
a. Omdat hij veel in het water zit, kan hij gewoon ademen en zien etc. Toch kan hij dan toch zoveel mogelijk onder water zitten.

8

Vragen naar monitorstrategieën:
Als de leerling hier een aantal antwoorden geeft over zijn leesgedrag, dan is hij/ zij heel bewust bezig met het lezen.

Leeskaart 3. Steekmuggen.

3

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):	
a.	Als de leerling duidelijk eerst de tekst doorkijkt, dan oriënteert hij/ zij zich eerst op de tekst. Als het vrij lang duurt voordat hij/ zij met het lezen van de tekst begint, dan zal hij/ zij zich waarschijnlijk ook oriënteren. Als de leerling echt gelijk begint te lezen, dan oriënteert hij/ zij zich waarschijnlijk niet.
b.	Als de leerling eerst de titel leest, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst.
c.	Als de leerling naar het plaatje kijkt, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst. Kijkt de leerling al in het begin al naar het plaatje, dan oriënteert hij/ zij zich goed op de tekst. Als de leerling halverwege het lezen naar het plaatje kijkt, dan leest hij/ zij wel bewust. Kijkt de leerling na het lezen naar het plaatje, dan denkt hij/ zij na het lezen nog over de tekst na.
d.	Als een leerling een tekst vluchtig doorleest, dan kan hij/ zij niet heel bewust de tekst doorlezen. Maar als een leerling te langzaam leest, dan is het ook moeilijk om het tekstbegrip te volgen. Als de leerling de tekst grondig doorleest, maar daarbij niet hakt, dan is de kans dat het tekstbegrip verloren gaat het kleinst.
e.	Als een leerling tijdens het lezen sneller of juist langzamer gaat lezen, dan is hij/ zij zich wel bewust van de tekst. In het geval van deze teksten is het gunstiger als leerlingen langzamer gaan lezen, aangezien de teksten vrij pittig zijn voor de doelgroep. Ook kan een leerling rond moeilijke woorden iets langzamer gaan lezen. Hij/ zij is dan waarschijnlijk met dat moeilijke woord bezig. Hij/ zij leest dan dus wel heel bewust.
f.	Als een leerling af en toe stopt met lezen, om de draad van het verhaal te overzien, dan is dat gunstig voor het leesbegrip. Dit geldt ook als de leerling stopt om een opmerking met betrekking tot de tekst te maken.
g.	Als een leerling na het lezen van de tekst nog even de tekst overkijkt, is dit ook gunstig voor het tekstbegrip. Doet een leerling dit niet, maar kijkt hij/ zij de onderzoeker gelijk vragend aan, dan is hij waarschijnlijk minder bewust met het tekstbegrip bezig.

4

Hoofdgedachte en bijzaken:	
<i>De leerling moet bij de hoofdgedachte van de tekst in ieder geval de volgende begrippen noemen of iets dat dezelfde strekking heeft:</i>	<i>Als een leerling de volgende begrippen noemt, dan noemt hij/ zij (onbelangrijke) bijzaken:</i>
a. In de zomer zie je veel muggen, in de winter niet.	Zoemen, steken wel eens, waar zijn ze gebleven?
b. In de winter gaan de mannetjes dood. In de lente leggen de vrouwtjes eitjes in een plas of sloot.	Op warme plekjes in huis, komen ze pas weer naar buiten.
c. Uit de eitjes komen larfjes, die (in een pop) in een mug veranderen. Vrouwtjes muggen prikken, mannetjes muggen niet.	Je voelt het wel, in je arm of in je been.

5

Verwijswoorden:	
a.	<i>die</i> in regel 3 = (steek)muggen
b.	<i>die</i> in regel 9 = vrouwtjes(muggen)
c.	<i>het</i> in regel 22 = of het een mannetjes of vrouwtjes mug is
d.	<i>die</i> in regel 26 = vrouwtjes(muggen)

6

Inferenties maken:
<i>De leerling geeft een goed antwoord als de strekking van zijn verhaal als volgt is:</i>
a. Ja, alleen vrouwtjesmuggen eten bloed.
b. Vrouwtjesmuggen kunnen beter tegen de kou, mannetjesmuggen gaan in de winter dood.
c. Dan is het weer warmer/ Dan gaan ze weer eitjes leggen.
d. Via larfje - pop - mug. Een larfje verpopt zich tot mug.

7

Informatie integreren:
<i>De leerling geeft een goed antwoord als de strekking van zijn verhaal als volgt is:</i>
a. Omdat de mug haar eitjes in het water legt (in een plas of in een sloot).
b. Omdat in de winter muggen dood zijn, of zich verstoppen/ In de zomer worden de larfjes muggen.
c. Dan zijn de vrouwtjesmuggen verstoppt.
d. Nee, een kelder is meestal koud. Vrouwtjes verstoppen zich op een warme plek.

8

Vragen naar monitorstrategieën:
Als de leerling hier een aantal antwoorden geeft over zijn leesgedrag, dan is hij/ zij heel bewust bezig met het lezen.

Controletoeets:

Leeskaart 1. Het eiland Plorkland.

1

Kennis van teksten in het algemeen, de antwoorden:	
<i>Het antwoord van de leerling is goed als hij/ zij het volgende antwoord:</i>	
a. De titel van het verhaal is 'Het eiland Plorkland'.	
b. Deze titel bestaat uit 3 woorden.	
c. Een zin eindigt meestal met een punt.	
d. Een zin kan ook eindigen met een vraagteken of een uitroepteken. Een komma is geen goed antwoord, want een zin loopt dan nog door. Een vraagteken komt voor in deze tekst, namelijk in de kopjes, (geen regel nummer, maar na regel 8 en 15).	
e. Deze tekst bestaat uit 3 alinea's.	
f. Deze tekst heeft nog 2 kopjes, namelijk 'Hoe wonen plorken?' & 'Hoe komen plorken aan eten?'.	

2

Afliden van woordbetekenis:	
<i>Bekend in de vorm van een omschrijving of definiëring (De leerling moet in de omschrijving in ieder geval een aantal van de volgende dingen noemen):</i>	<i>Bekend in de vorm van een voorbeeld of tekening. Of de leerling gebruikt het woord in een zin (uit de tekst), zonder echt de betekenis te geven:</i>
Een trup is een soort hoed, die beschermt tegen de zon.	Alle plorken dragen een trup op hun hoofd.
Een datreel is een grote holle boom, waar de plorken in wonen.	Alle plorken wonen in een datreel.
De matla is een soort keuken, waar de plorken hun eten klaar maken.	De matla is naast de kamer.
De smek is iets om naar boven te komen (een soort trap).	Er is een smek in de kamer.
Een spak is een tuintje, daar laten plorken hun eten groeien.	Alle plorken hebben een spak.
Dat doen plorken om de grond zacht te houden (water geven of harken of iets dergelijks)	Elke ochtend moeten de plorken tipsen.

Leeskaart 2. De crossfiets.

3

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):	
a. Als de leerling duidelijk eerst de tekst doorkijkt, dan oriënteert hij/ zij zich eerst op de tekst. Als het vrij lang duurt voordat hij/ zij met het lezen van de tekst begint, dan zal hij/ zij zich waarschijnlijk ook oriënteren. Als de leerling echt gelijk begint te lezen, dan oriënteert hij/ zij zich waarschijnlijk niet.	
b. Als de leerling eerst de titel leest, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst.	
c. Als de leerling naar het plaatje kijkt, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst. Kijkt de leerling al in het begin al naar het plaatje, dan oriënteert hij/ zij zich goed op de tekst. Als de leerling halverwege het lezen naar het plaatje kijkt, dan leest hij/ zij wel bewust. Kijkt de leerling na het lezen naar het plaatje, dan denkt hij/ zij na het lezen nog over de tekst na.	
d. Als een leerling een tekst vluchtig doorleest, dan kan hij/ zij niet heel bewust de tekst	

doorlezen. Maar als een leerling te langzaam leest, dan is het ook moeilijk om het tekstbegrip te volgen. Als de leerling de tekst grondig doorleest, maar daarbij niet hakt, dan is de kans dat het tekstbegrip verloren gaat het kleinst.

e. Als een leerling tijdens het lezen sneller of juist langzamer gaat lezen, dan is hij/ zij zich wel bewust van de tekst. In het geval van deze teksten is het gunstiger als leerlingen langzamer gaan lezen, aangezien de teksten vrij pittig zijn voor de doelgroep. Ook kan een leerling rond moeilijke woorden iets langzamer gaan lezen. Hij/ zij is dan waarschijnlijk met dat moeilijke woord bezig. Hij/ zij leest dan dus wel heel bewust.

f. Als een leerling af en toe stopt met lezen, om de draad van het verhaal te overzien, dan is dat gunstig voor het leesbegrip. Dit geldt ook als de leerling stopt om een opmerking met betrekking tot de tekst te maken.

g. Als een leerling na het lezen van de tekst nog even de tekst overkijkt, is dit ook gunstig voor het tekstbegrip. Doet een leerling dit niet, maar kijkt hij/ zij de onderzoeker gelijk vragend aan, dan is hij waarschijnlijk minder bewust met het tekstbegrip bezig.

4.

Hoofdgedachte en bijzaken:	
<i>De leerling moet bij de hoofdgedachte van de tekst in ieder geval de volgende begrippen noemen of iets dat dezelfde strekking heeft:</i>	<i>Als een leerling de volgende begrippen noemt, dan noemt hij/ zij (onbelangrijke) bijzaken:</i>
a. Een crossfiets is een sterke (veilige) fiets, die er anders uit ziet dan een gewone fiets.	Fietscrossers rijden soms erg wild, er zit geen bel, geen lamp, geen standaard en geen spatborden aan.
b. De wielen zijn dik, stevig met profiel.	Net als bijvoorbeeld de zolen van je trimschoenen.
c. Het zadel kan niet kapot.	Hoog springt en hard neerkomt.

5

Verwijswaarden:
a. <i>hij</i> in regel 2 = een crossfiets
b. <i>ze</i> in regel 5 = fietscrossers
c. <i>die</i> in regel 15 = de wielen
d. <i>ze</i> in regel 19 = de banden

6

Inferenties maken:
<i>De leerling geeft een goed antwoord als de strekking van zijn verhaal als volgt is:</i>
a. Omdat fietscrossers soms erg wild rijden.
b. Omdat je ze op een crossfiets niet nodig hebt en ze alleen maar gevaarlijk zijn.
c. Omdat een crossfiets stevig moet zijn of meer grip op de weg moet hebben.

7

Informatie integreren:
<i>De leerling geeft een goed antwoord als de strekking van zijn verhaal als volgt is:</i>
a. Met meer profiel heb je meer grip op de weg.
b. Ook heel stevig, er ontbreken sommige dingen, die wel op een gewone auto zitten, ze hebben stevige banden.

Vragen naar monitorstrategieën:

Als de leerling hier een aantal antwoorden geeft over zijn leesgedrag, dan is hij/ zij heel bewust bezig met het lezen.

Leeskaart 3. Vlinders.

3

Observatie van het leesgedrag (gedurende het lezen van de hele tekst):

- a. Als de leerling duidelijk eerst de tekst doorkijkt, dan oriënteert hij/ zij zich eerst op de tekst. Als het vrij lang duurt voordat hij/ zij met het lezen van de tekst begint, dan zal hij/ zij zich waarschijnlijk ook oriënteren. Als de leerling echt gelijk begint te lezen, dan oriënteert hij/ zij zich waarschijnlijk niet.
- b. Als de leerling eerst de titel leest, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst.
- c. Als de leerling naar het plaatje kijkt, kan hij/ zij zich beter oriënteren op de tekst. Kijkt de leerling al in het begin al naar het plaatje, dan oriënteert hij/ zij zich goed op de tekst. Als de leerling halverwege het lezen naar het plaatje kijkt, dan leest hij/ zij wel bewust. Kijkt de leerling na het lezen naar het plaatje, dan denkt hij/ zij na het lezen nog over de tekst na.
- d. Als een leerling een tekst vluchtig doorleest, dan kan hij/ zij niet heel bewust de tekst doorlezen. Maar als een leerling te langzaam leest, dan is het ook moeilijk om het tekstbegrip te volgen. Als de leerling de tekst grondig doorleest, maar daarbij niet hakt, dan is de kans dat het tekstbegrip verloren gaat het kleinst.
- e. Als een leerling tijdens het lezen sneller of juist langzamer gaat lezen, dan is hij/ zij zich wel bewust van de tekst. In het geval van deze teksten is het gunstiger als leerlingen langzamer gaan lezen, aangezien de teksten vrij pittig zijn voor de doelgroep. Ook kan een leerling rond moeilijke woorden iets langzamer gaan lezen. Hij/ zij is dan waarschijnlijk met dat moeilijke woord bezig. Hij/ zij leest dan dus wel heel bewust.
- f. Als een leerling af en toe stopt met lezen, om de draad van het verhaal te overzien, dan is dat gunstig voor het leesbegrip. Dit geldt ook als de leerling stopt om een opmerking met betrekking tot de tekst te maken.
- g. Als een leerling na het lezen van de tekst nog even de tekst overkijkt, is dit ook gunstig voor het tekstbegrip. Doet een leerling dit niet, maar kijkt hij/ zij de onderzoeker gelijk vragend aan, dan is hij waarschijnlijk minder bewust met het tekstbegrip bezig.

4

Hoofdgedachte en bijzaken:

<i>De leerling moet bij de hoofdgedachte van de tekst in ieder geval de volgende begrippen noemen of iets dat dezelfde strekking heeft:</i>	<i>Als een leerling de volgende begrippen noemt, dan noemt hij/ zij (onbelangrijke) bijzaken:</i>
a. Uit de eitjes van een vlinder komen rupsen, die snel groeien en vervellen.	In de tuin groeien veel planten, witte korreltjes, die huid is veel ruimer.
b. De rups wordt een pop en uit die pop komt een vlinder.	Je kunt de rups dan niet meer zien, nu kruipt er een vlinder uit.

5

Verwijswoorden:

- a. *dat* in regel 3 = witte korreltjes
- b. *ze* in regel 6 = de rupsen
- c. *zij* in regel 11 = de rupsen
- d. *ze* in regel 13 = de rups

6

Inferenties maken:

De leerling geeft een goed antwoord als de strekking van zijn verhaal als volgt is:

- a. Op de planten in de tuin.
- b. Ze moeten hun eten (de blaadjes) goed kunnen kauwen.
- c. Rupsen groeien snel, de huid wordt dan te krap (groeit niet mee) en dus hebben ze een grotere huid nodig.
- d. Ze heeft een lange draad om zich heen spannen.

7

Informatie integreren:

Geen vragen.

8

Vragen naar monitorstrategieën:

Als de leerling hier een aantal antwoorden geeft over zijn leesgedrag, dan is hij/ zij heel bewust bezig met het lezen.